

**ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»**

**ТВОРЧА РОБОТА УЧАСНИКА ТРЕТЬОГО ТУРУ
ЩОРІЧНОГО ВСЕУКРА
ЇНСЬКОГО КОНКУРСУ
“КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ”
НА ТЕМУ: «ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В
УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ»**

ТОЧЕНА ІРИНА МИХАЙЛІВНА
ГОРОДОЦЬКА РАЙОННА
ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ГОЛОВНИЙ СПЕЦІАЛІСТ ВІДДІЛУ
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ

20.08.2018

2018 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ (ДРП) В УКРАЇНІ.....	4
РОЗДІЛ 2. ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ (ДРП).....	6
РОЗДІЛ 3. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ МІЖ РЕГІОНАМИ В УКРАЇНІ.....	8
РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	10
4.1. Фінансова децентралізація.....	10
4.2 Державний фонд регіонального розвитку(ДФРР) як основне джерело фінансування проектів регіонального розвитку.....	11
4.3 Реалізація політики регіонального розвитку на прикладі Городоцького району Львівської області.....	12
ВИСНОВОК.....	14
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	15

ВСТУП

Актуальність теми: регіональна політика в Україні протягом всього існування незалежної держави мала ситуативний реактивний місцевий характер, тобто, була спрямована на усунення кризових явищ, які вже склалися в тому чи іншому окремому регіоні, без глибокого аналізу причин їх виникнення та розробки заходів запобігання у майбутньому Системні потрясіння, які відчували на собі регіони України впродовж кризового періоду, нові виклики, які склалися в сучасний період, формують нові вимоги щодо досягнення збалансованого розвитку регіонів; розв’язання специфічних проблем регіонів та окремих населених пунктів (у т. ч. депресивних територій, малих міст, периферійних та гірських територій)

Метою дослідження є вивчення основних тенденцій реалізації політики регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації

Завдання - –визначити та проаналізувати стан реалізації державної політики регіонального розвитку України, виявити основні проблеми та визначити можливі шляхи їх вирішення.

РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНО – ПРАВОВА БАЗА ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

З часів здобуття незалежності регіональна політика в Україні мала ситуативний місцевий характер, тобто, була спрямована на усунення кризових явищ, які вже склалися в тому чи іншому окремому регіоні, без глибокого аналізу причин їх виникнення та розробки заходів запобігання у майбутньому. Відсутність нормативно-правової бази - одна з основних причин ситуації, що склалась..

Суттєві зміни почали відбуватись , починаючи з 6 серпня 2014 року, коли було прийнято Державну стратегію регіонального розвитку до 2020 року в рамках реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», згідно якої – державна регіональна політика націлена на динамічний, збалансований розвиток регіонів України з метою забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації економічної діяльності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних та інших стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання [2].

Важливим етапом в формуванні нормативного забезпечення ДРП стало прийняття 5 лютого 2015 р Закону України. «Про засади державної регіональної політики», розробку якого було розпочато Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України ще у 2008 р. Прийнятий Закон закладав фундамент для нового законодавства про регіональний розвиток в Україні, яке базується на кращих європейських практиках, та дає підстави для перегляду на його основі усього масиву законодавства, що має відношення до реалізації державної регіональної політики. Згідно цього Закону Державна регіональна політика реалізовується на принципах законності, співробітництва, паритетності, відкритості,

субсидіарності, координації, унітарності, історичної спадкоємності, етнокультурного розвитку, сталого розвитку, об'єктивності. Цим нормативно-правовим актом визначено поняття макрорегіон, мікрорегіон, регіональний розвиток, та ін [1].

У сфері державної регіональної політики діють Конституція України, закони України «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», , «Про транскордонне співробітництво», «Про державні цільові програми».

РОЗДІЛ 2. ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ (ДРП)

Сучасна централізація управління, недосконала фінансово-економічна база місцевих органів влади призвели до виникнення значних диспропорцій у територіальній структурі економіки, накопичення на місцях господарських, економічних та соціальних проблем. Саме тому ДРП повинна бути націлена на

- підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів. Досягається завдяки забезпеченню розвитку інфраструктури міст та поліпшенню транспортної доступності в межах регіону, розвитку сільської місцевості, підприємницького середовища та конкуренції на регіональних товарних ринках, диверсифікації джерел енергопостачання та підвищення рівня енергоефективності в регіонах;
- територіальну соціально-економічну інтеграцію і просторовий розвиток, що передбачає відновлення безпеки життєдіяльності та економічну реабілітацію Донецької та Луганської областей, узгодженість політики стимулювання розвитку “точок зростання” та підтримки економічно менш розвинутих і депресивних територій, створення умов для продуктивної праці населення, модернізацію системи освіти, створення умов для формування здорового населення, надання якісних послуг транспорту та зв’язку, надання якісних житлово-комунальних послуг, розвиток прикордонних територій;
- ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку передбачає насамперед децентралізацію влади, реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою [2].

Які ж основні засади ДРП? Насамперед, це – відмова від патерналізму. Тобто, перехід до формування постійно відтворювальної внутрішньої (ендогенної) бази розвитку регіонів в умовах відкритої економіки. Тут йдеться про бюджетну децентралізацію – перерозподіл коштів на користь громади та регіонів. 1 квітня 2014 року в Україні дали старт реформі фінансової

децентралізації, суть якої полягла у тому, щоб віддати у регіони повноваження збирати податки і можливість розвиватися власним шляхом, самостійно вирішуючи, на що витратити кошти: дорогу, нову школу чи ремонт в народному домі. Та окрім додаткового фінансового ресурсу, на місцеві бюджети переклали частину видатків на освіту і охорону здоров'я, які раніше фінансували з державного бюджету. Тому актуальним на сьогодні залишається пошук оптимального співвідношення сплати податків до місцевих бюджетів

Ефективна реалізація ДРП буде можливою, якщо дії всіх учасників будуть відповідно скоординовані. Тому важливим є запровадження механізму сильної та гнучкої координації всіх суб'єктів державної регіональної політики в процесі її формування та реалізації, взаємоузгодження регіональної політики з політикою розвитку окремих галузей та сфер. На сьогодні питання координації залишається не вирішеним [2].

Відсутність висококваліфікованих кадрів у відповідних органах виконавчої влади, які мають знання та навички щодо розроблення та реалізації проектів регіонального розвитку, є чинником, який стримує процес регіонального розвитку. На жаль, система підготовки та перепідготовки кадрів для сфери регіонального розвитку і взагалі для органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад так і не створена. Проекти, які подаються на ДФРР показують дуже низьку кваліфікацію їх авторів.

Фінансування проектів регіонального розвитку на середньостроковій основі має узгоджуватися з пріоритетами ДРП, концентруватися на ключових проектах, що забезпечують удосконалення інфраструктури для економічного зростання.

РОЗДІЛ 3. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ МІЖ РЕГІОНАМИ В УКРАЇНІ

Соціально-економічний розвиток регіонів України супроводжується значними територіальними диспропорціями. Після здобуття незалежності найбільш розвиненими були урбанізовані регіони: Київська область, Одеська, Дніпропетровська, Харківська області. Найбільший рівень бідності спостерігався у Закарпатській та Рівненській областях.

Основними причинами виникнення диспропорцій були різні початкові умови, в яких опинились регіони України до початку 90-х років XX ст. Свою роль відіграла також різноманітність історичних, природних, соціально-економічних факторів; господарська спеціалізація; комплексність і перспективність розвитку, їх конкурентні переваги; місце і значення регіону в системі територіального поділу праці, інтеграційних процесах тощо (об'єктивні фактори). Крім об'єктивних факторів можна виділити і суб'єктивний фактор, а саме: відсутність ефективної державної регіональної політики щодо зменшення регіональних диспропорцій. Це зумовило відмінності в податковому потенціалі, структурі бюджетних доходів і видатків, в якості життя населення територій[3].

Нестабільна суспільно-політична ситуація та терористичні акти на сході країни, а саме у Донецькій та Луганській областях, призвели до значного спаду промислового виробництва. Ураховуючи, що вклад цих регіонів становив близько 16 відсотків загального по Україні валового регіонального продукту, негативні тенденції у цих областях, анексія Автономної Республіки Крим та нестабільна загальна соціально-економічна ситуація посилять загальні негативні тенденції розвитку регіонів та країни в цілому [4].

Таким чином, між регіонами України існують значні територіальні відмінності, які потребують швидкого подолання. Відсутність системних заходів державної регіональної політики щодо зменшення регіональних диспропорцій є

однією з вагомих причин гальмування комплексного соціально-економічного розвитку регіонів, виникнення та загострення багатьох соціальних проблем на регіональному рівні, подальшого збільшення міжрегіональної диференціації регіонального соціального розвитку за окремими його напрямками .

РОЗДІЛ 4. ОСОБЛИВОСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

4.1. Фінансова децентралізація

Децентралізація передбачає побудову ефективної системи місцевого самоврядування, зокрема, створення спроможних територіальних громад, обрання відповідальних місцевих рад, формування професійних виконавчих органів, а також наділення їх достатніми повноваженнями і ресурсами. Отже, ефективність ДРП наряду залежить від процесу та результатів децентралізації.

Відповідно до реформи децентралізації на сьогодні зміни відбуваються у сферах освіти, охорони здоров'я, надання адміністративних послуг, соціальної та молодіжної політики та земельних відносин.

Фінансовим підґрунтям проведення цих реформ служить фінансова децентралізація.

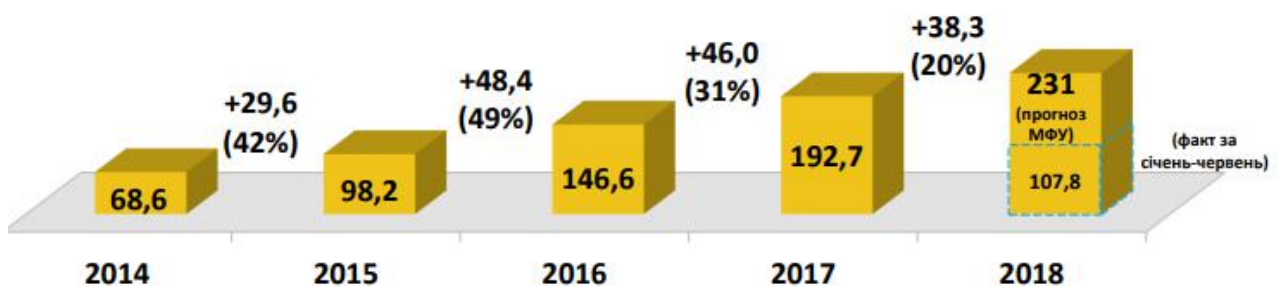

Рис.1. Власні доходи місцевих бюджетів за період 2014-2018 рр., млрд. грн.

Отже, як бачимо, доходи місцевих бюджетів зросли з 68,6 млрд. грн у 2014 році до 192,7 млрд. грн. у 2018-му, що свідчить про збільшення їх фінансових можливостей [6].

Загалом, починаючи з 2014 року, фінансова підтримка, спрямована на розвиток громад та розбудову інфраструктури зросла з 0,5 млрд. грн. у 2014 році до 19,37 млрд. грн – у 2018-му.

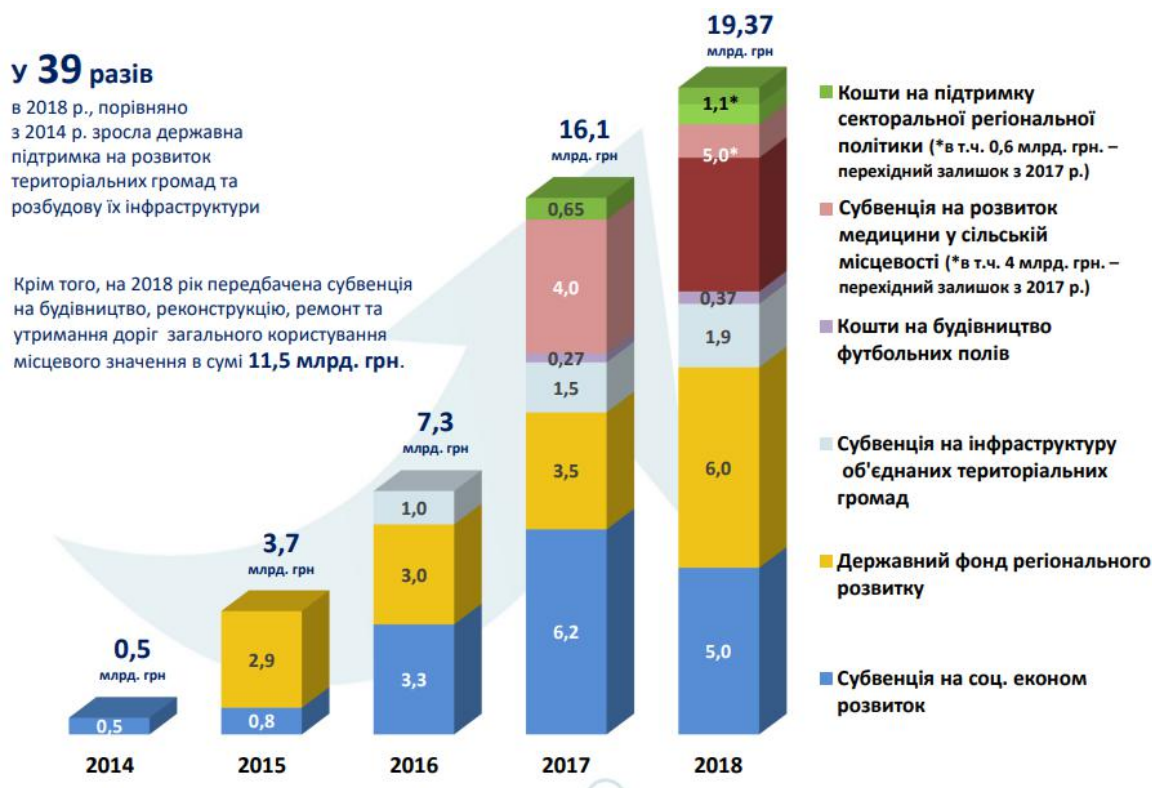

Рис. 2 Державна підтримка на розвиток територіальних громад та розбудову їх інфраструктури

Зростання відбулося в основному за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, субвенції на соціально-економічний розвиток територій та субвенції на розвиток медицини у сільській місцевості [6].

4.2 Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) як основне джерело фінансування проектів регіонального розвитку.

ДФРР є важливою складовою модернової державної регіональної політики.

Фінансування за рахунок коштів ДФРР може здійснюватися на умовах інвестування, за умови надання гарантій, на безповоротній основі у вигляді грантів [1].

Фінансування з ДФРР здійснюється за умови відповідності Державній стратегії регіонального розвитку України, відповідній регіональній стратегії розвитку та планам заходів з їх реалізації.

Відбір проектів програм (проектів) регіонального розвитку здійснюється на конкурсній основі. Звичайно, що залучені ресурси мали б бути використані ефективно, і об'єкти та суб'єкти повинні бути спроможні самостійно забезпечувати подальше власне фінансування або утримуватися за рахунок коштів місцевих бюджетів. Фінансова участь органів місцевого самоврядування, на території юрисдикції чи в інтересах яких реалізуються відповідні заходи, програми чи проекти є обов'язковою. Співфінансування здійснюється у розмірі 10% від кошторисної вартості проекту.

4.3 Реалізація політики регіонального розвитку на прикладі Городоцького району Львівської області.

У Городоцькому районі Львівської області за рахунок коштів ДФРР у 2018 році здійснюється фінансування п'яти об'єктів:

- дошкільний навчальний заклад (ясла-садочок) на 150 місць в смт. Великий Любінь Городоцького району вартістю 50167,447 тис. грн.,
- добудова терапевтичного відділення Городоцької ЦРЛ - 52192,842 тис. грн;
- будівництво загальноосвітньої школи I-III ступеня, с. Суховоля - 99783,483 тис. грн.;
- будівництво ЗОШ I-II ступеня в с. Дубаневичі - 35671,508 тис. грн;
- будівництво ЗОШ I-II ступенів в с. Братковичі - 43249,99 тис. грн.
- Загалом, цьогорічне фінансування вказаних вище проектів за рахунок ДФРР передбачено на рівні 31,3 млн. грн.

Слід зазначити, що фінансування усіх проектів здійснюється також і за кошти субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, зокрема, у 2018 році заплановано профінансувати проекти на суму 3,5 млн. грн. Співфінансування передбачене також за рахунок бюджету розвитку обласного бюджету та місцевих бюджетів. В умовах децентралізації і передачі місцевим бюджетам частини перерозподіленого фінансового ресурсу варто зазначити, що розмір фінансової участі у розмірі 10% співфінансування ДФРР, є досить обтяжливим для них. Значно вигідніше освоювати кошти субвенції на соціально-економічний розвиток, адже співфінансування в такому випадку становить 3% .

На сьогодні одним із ключових інструментів розвитку в Україні на регіональному рівні є регіональні цільові програми [5]. Починаючи із 2016 року, ситуація на Львівщині різко покращилась – скорочена кількість програм, низка програм укрупнена в комплексні програми. Також збільшився обсяг їх гарантованого фінансування. Ряд програм почали розвивати конкурсну складову за прикладом Програми проведення обласного конкурсу мікропроектів місцевого розвитку, яка із 2011 року апробувала ряд важливих елементів проведення конкурсів, що дало змогу відпрацювати нормативну базу, різко збільшити загальний обсяг фінансування, зробити програму публічною і прозорою, а в кінцевому результаті – завоювати довіру з боку всіх зацікавлених сторін, в першу чергу громад. Так, у 2018 році переможцями обласного конкурсу мікропроектів стали 976 переможців на загальну суму 243,8 млн. грн, 117,985 млн. грн. з яких – передбачено з обласного бюджету. Зокрема, у Городоцькому районі Львівської області на сьогодні реалізується 51 мікропроект. А це значить, що у школах, народних домах, лікарнях району буде проведено капітальний ремонт, замінено покрівлю, відремонтовано систему опалення і т ін.

-

ВИСНОВОК

Реформи децентралізації та державної регіональної політики тісно пов'язані між собою. Можемо спостерігати позитивні тенденції у реалізації державної політики регіонального розвитку, а саме: зміцнення фінансової спроможності місцевих бюджетів, втілення дієвих механізмів фінансування проектів регіонального розвитку. Поряд з тим є труднощі з координацією процесу реалізації політики регіонального розвитку, з кадровим забезпеченням для цієї сфери, з недосконалістю розподілу коштів до бюджетів різних рівнів.

Наявність регіональних нерівномірностей розвитку обумовлює необхідність докорінної модернізації та проведення послідовних реформ економіки, які повинні бути спрямовані на формування диверсифікованої, конкурентоспроможної та соціально орієнтованої економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджена КМУ 06.08.2014
3. Голікова Т.В. Еволюція наукових поглядів на організацію державного управління економічним розвитком регіонів- режим доступу: www.info-library.com.ua/books-text-10927.html, 2009
4. Маєв А. Державна регіональна політика в Україні: передумови, цілі, законодавче забезпечення – режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_02\(25\)/19.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_02(25)/19.pdf), 2015
5. <http://surdp.eu/> веб-сайт «Підтримка регіонального розвитку в Україні»
6. <https://decentralization.gov.ua> веб-сайт «Децентралізація»